

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt LX. An & quomodo diabolus poßit creaturas in monstra conuertere?

urn:nbn:de:hbz:466:1-45686

CAPVT LX.

An, & quomodo diabolus possit creaturas in monstra conuertere?

Uperest tertius modus, quo diabolus non jam se ipsū, neque eos, quos possidet monitricos facit, sed homines & ceteras creaturas uiderur reipsa ac verè in monstra mutare. Satis enim monstrosus est, si animal aliquod de vna specie in aliam transformatur: quod num fiat, & quo modo fiat, aut non fiat, tamerli suprà, cū de rege Nabuchodonosore ac statua salis ex coniuge Lot facta differeremus, obiter perstrinximus, hīc ramen tanquam suo loco, pluribus meritò discutiendum est. Atque in primis non querimus, an substantiam aliquam cacodæmon creare possit, sed de mutatione, quæ ad subiectum ordinem dicit. Creatio non fit ex subiecto, sed ex nihilo; quare, cū in agente infinitam potentiam exigat, nulli spiritui creato tribui potest. Querimus ergo an Stygia arte, substantia ex subiecta materia produci, & homo in bestiam, vel bestia in hominem mutari possit, aut vna bestia in aliam? Nec ratio deest pro hac sententia, nec experientia. Ratio est illa, quòd cælum possit producere uiuentia, quæ dicitur eminenter continere; cur igitur & spiritibus ea potestas negetur, qui sunt longè cælestibus corporibus eminentiores? Experientiæ autem præter Nabuchodonosorem, & vxorē Lot, agminatim possunt recenseri taliū transformationum, vel à magis factarum. Sed his aliæ sunt experientiæ præmittendæ, quæ cū sint opera naturæ, stupendis metamorphosis, hominis quoque in brutum, aut bruti in hominem metamorphosin videntur probare.

Quòd si enim concessa mortalibus facultas est, efficiendi vt rosas proferat cerasus, vel brassica poma, cur non idem contingere possit in sentientibus?

*Quin & candidibus scētis (mirabile dictu)
Truditur è sicco radix oleagina ligno.
Et sape alterius ramos impunè videmus*

Ppppp 3

Vertere

I.

Vide S. Thomam 1. p. q. 44. a. 1. & q. 45. a. 1. & 5.

II.

Virgil. lib. 2. Georg.

Vertere in alterius, mutatamq; in sita mala

Ferre pyrums, & prunis lapidosa rubescere corna.

Si humana virtute ferrum in chalybem, argentum in aurum vertitur, inquit Bodinus acerrimus huius sententiae propugnator, quis demonem viribus tam imbecillum esse sibi persuadeat, ut hominem in bestiam commutare nequeat? Narrat Scaliger, folia arborum iuxta Iuverniam fluvium sitarura, si in flumen decendant, pisces fieri; si humum petant, ex ijs terrestria quaedam animalia gigni. Apes ex cadauere bubulo, ex equi crabrones, ex cancro scorpionem generari vel Poeta canit.

Ouid. lib. 15.
Metam.

*Nonne vides quas unquam, fluidaq; calore
Corpora tabuerint, in parua animalia verti?*

*I, quoq; delectos maceratos obrue tauros
(Cognita res usu est) de putri viscere passim
Florilega nascuntur apes.*

Et paulò post. *Pressus humo bellator equus crabronis origo est.*

*Concava listoreo si demas brachia cancro,
Cetera supponas terra, de parte sepulta
Scorpius exibat, caudaq; minabitur unca.*

Aristoteles Peripateticæ Philosophiæ author, papiliones ex erucis, has ex virentibus folijs, maximeque ex brassica nasci eum experientia docet. Primum, ait, minus quid milio consistit in folio, mox vermiculi inde contrahuntur & accrescunt, tum intra aridum erucula efformantur, qua aucta motu cessant, suaq; forma immutantur, appellanturq; tantisper chrysalides, quasi aurelias dixeris. Duro sunt intacta putamine, ad tactum mobiles, membris araneosis obducta, non os, non aliud ex membris, quod conspicuum sit, possident. Longo post tempore putamine abrupto enolant, inde animalia pennigera, quos papiliones vocamus. Et paulò infra. At ex quodam verme grandiore, qui velut cornua gemina protendit, primum toto immutato, eruca, deinde, qui bombyx appellatur, ex quo necydalus, inualidam dixerim. Quæ varia formarum successio in semestri temporis spacio complexur. Mira de animali quodam terrestri, apud Iaponas, Pererius refert. Est illud corporis magnitudine figuraque non dissimile cani, mollissimo pilo, & suauissimis ad edendum carnibus. Hoc certo anni tempore
vehement.

Benedict. Perer. in Daniel.
1. comment.

vehementer appetit, & frequentat mare; in quo identidem natans & se se mergens, membratim fit piscis. Tandem exuta prorsus terrestris animalis figura in piscis similitudinem & naturam commutatur. Cum igitur res interitui obnoxia tantis polleant viribus, ut una res in aliam vertatur, non videtur ea vis dæmonibus neganda, qui potentia cuncta, quæ terræ ambitu comprehenduntur, longo post se intervallo, relinquunt.

His naturalibus rerum commutationibus accedunt maris in feminam, & feminæ in mare transformationes, quas nullus, nisi omnem historijs fidem abnegare velit, inficias iuerit. Cænis femina, apud Ovidium, in Cæneum virum, in puerum Iphis puella mutata est.

*Tiresias angues baculi violauerat ictu,
Deq; viro factus (mirabile) femina septem
Egerat autumnos,*

octavo autem rursus, visis & percussis anguibus iisdem,

Forma prior redijt, genitinaq; venit imago.

Ac ne hæc ut fabulosa explodantur, puerum ex virgine factum Paulo Licinio Crasso, & C. Cassio Longino Coss. in publicis Romanorum annalibus annotatum esse, & à Mutiano Consule pro vero sibiq; explorato accepisse, & à seipso in Africa manifesto exemplo compertum, memoriæ prodidit Plinius. Ex recentioribus quoque historiographis narrat Fulgosus, sua ætate, regnante Neapoli Ferdinando primo, duas Ludouici Guarnæ Filias Franciscam & Carolam post decimum quintum ætatis annum sexum mutasse, mutatoq; habitu pro maribus habitas Franciscum & Carolum deinceps nuncupatas fuisse, cuius exempli Petrus Fonseca meminit, & alterius similis Sotus de quodam qui ex femina factus fit vir. Vnde argumentum ducunt, putantq; non minùs arduum esse, virum in feminam, quàm hominem in bestiam mutare; quasi scilicet femina à viro non plus; quàm bestia ab homine discreparet.

Rursum ait Bodinus, *transmutationem hominum in bestias agnouerunt Pomponatius, Theophrastus, Paracelsus, principes suæ ætate Philosophi, Herodotus author antiquissimus, Hemerus poeta-*

III.

Ouid. lib 10.
p. & 15 Metæ.

Petr. Fonseca
in 5. Meta-
phys. Sotus
in 4. d. 1. q. 50
art. 8.

IV.

rum quasi Deus; M. Varro Gracorum Latinorumq; (Tullio teste) doctissimus, Pomponius Mela, Dionysius Afer, Strabo, Virgilius, Ovidius, & sexcenti alij viri eruditionis laude clarissimi, pro indubitato confirmant. Hoc exemplorum innumerabilium experientia, iudicia, & supplicia in magos constituta, & diuina atq; humana omnium gentium historia certissima probant, quibus se opponere, seq; solum sapere velle hominis frontis perfricta est, & qui iam impudentia callum obduxerit. An non apud S. Prophetam Danielem legimus, Nabuchodonosorem fortuna fauoribus elatum in bouem mutatum esse, septemq; annorum spatio fenum & gramen duntaxat comedisse? Vxorem quoque Lot in salis statuam conuersam sacra tradunt litterae. Quidam adferunt magorum Pharaonis exemplum, qui non minus, quam Moyses baculos in serpentes commutarunt. Narrat M. Varro, Arcades transfatasse stagnum quoddam, atque in lupos commutatos, inter feras, per illius regionis deserta, vixisse; etsi carne humana abstinerent, decurso nouem annorum spatio, eodemq; rursus tranato stagno, in homines reformatos esse. D. Augustinus, seipsum, dum in Italia versaretur, audiuisset asserit, de regione quadam, vbi stabulariae mulieres magicis imbutae artibus, caseum dare solebant viatoribus, vnde in iumenta illico mutarentur, & necessaria quaeque clitellis portarent, postq; perfuncta opera ad se se redirent. Mira huius rei testimonia refert Olaus Magnus Archiepiscopus Vpsalensis. Scribit, in Prussia, Liuania, & Lithuania, sacrosancta illa nocte, qua Christus in haec terras humana carne vestitus venit, feris immaniores homines se se in lupos conuertere, tantaq; ferocia in homines feruire, vt pluribus maioribusq; se ab illis, quam a veris lupis, quorum tamen magna inibi est copia, incommodis vexari illius regionis incolae testentur. Aedificia in siluis mira atrocitate oppugnant; fores effringunt, & obuia quaeq; prosternunt, dilacerant, deuorant, cellaría ingrediuntur, & vino cereuisaque se ingurgitant. Vbi vasa euacuarunt, omnia in medio cellarij vnum super aliud eleuando collocant, in quo a genuinis lupis, ait Olaus, degenerant. Intra Lithuaniam verò, Samogethiam, Curoniam, parietem ex castello diruro reliquum esse.

esse idem asserit, ad quem certo anni tempore aliquot millia huiusmodi luporum, quos inter magnates, & ex prima nobilitate viri, conueniunt, ibiq; eximiam vnus cuiusq; agilitatem explorant; & si qui parietem transilire nequuerint, flagris digni à Præfectis iudicati, acerrimè cæduntur. Immò priore sæculo, Anno supra sesquimillesimum quadragesimo secundo, Sultane Solymano imperij gubernacula tenente, tanta huiusmodi luporum vis, Constantinopoli fuisse narratur, vt armatus Imperator prætoriano stipatus milite ad centum & quinquaginta, vniuerso prospectante populo, ex vrbe eiecerit. Putantur autem omnes fuisse homines, in lupos transformati. Quales sæpè, nostra quoque hac ætate, auditi, visiq; sunt in pagos intrasse, & rusticos miris modis vexasse, aut eos in via inuasisse. Vnum in vicinia nostra ex his lupis, cum educto gladio quidam vellet ferire, astitit repentè seniculus, exuuijs lupinis in auram resolutis, & sibi parci rogauit: cui, etsi is, quem inuaserat, vulnus non imposuit, tamè magistratus parcere non debuisset. Audiui adhuc puer de pica viatorem ad passus multos secuta, ac identidem importuniùs garriente, eumq; velut ludente: quæ, cum ille eam fistula æneæ explosione petijisset, ac tetigisset, penna vna alteraue cum fasciculo clauium ex arbore decidente, auolârit. Postea & ille domum reuersus, hospitam reperit brachio læso decumbentem, intellexitq; & clauis illius fuisse, & illam in pica sibi circa caput obuolasse. Hanc historiam puto esse eandem cum illa, quam refert Martinus Delrio sibi, in Belgio, à Wanderburehtio Ecclesiæ Melchiniensis Decano hoc modo recensitam. *Municipis bombardam gerens deambulabat extra municipium: cui ecce obstrepunt multa aues ex obscænis, corui & pica in arbore prope viam. Scelopum collimat, & disflodit. Visus sibi vnâ certo ictu perculisse, & decidisse de ramo, reperit solam ferream clauem de cingulo muliebri delapsam. Capit, & domum rediens narrat amico, & num norit clauem? quarit. Respondet alter se nosse clauem vicina domus N. Itur ad domum, reperiunt ianuam clausam; inserunt in feram clauem. recludunt. ingrediuntur, pro familiaritate, qua illis cum patrefamiliâ, Ingressi matrem familias inueniunt, glande la-*

Martin. Delrio lib. 5. Disquis. Magic. sect. 3.

858. Cap. LX. An, & quomodo diabolus alios in monstra vertat.
tus istam. En vt nec ouum ouo similis est, quàm hæc historia
 priori: vt meritò eadem videri possit. Quanquam illa in
 Sueuia, hæc in Belgio contigisse dicatur. Sed nihil obstat, idem
 bis, & in pluribus locis contigisse: poruit enim talis pica & in
 Sueuia, & in Belgio fuisse, vt jam verè de ea dici posset, illud
 Pœtæ:

● Quid. lib. 1.
 Am, eleg. 8.

*Est quadam (quisung, volez cognoscere lenam,
 Audiat) est quadam nomine Dipsus anu.
 Ex re nomen habet: nigri non illa parentem
 Memnonis in roseis sobria vidit equis.
 Illa magas artes & aag, carmina nouit.
 Inq, caput liquidas arte recurvat aquas.
 Scit bene quid gramen, quid torto conciti rhombo
 Licia, quid valeat virus amantis equa.
 Cum voluit, toto glomerantur nubila calo:
 Cum voluit, puro fulget in orbe dies.
 Sanguine (siqua fides) stillantia sidera vidi,
 Purpureus luna sanguine vultus erat.
 Hanc ego nocturnas versam volitare per umbras
 Suspicio, & pluma corpus anile tegi.
 Suspicio, & fama est: oculis quoq, pupula duplex,
 Fulminat, & geminum lumen ab orbe venit.
 Euocat antiquis proanos atanosq, sepulchris,
 Et solidam longo carmine sinit humum.*

v.
 Apul. lib. 2.
 Abni aurei.

Quem morem, & quam artem iam olim in Thessalia fu-
 isse communem Madaurensis Philosophus tradit. Quippe cum
 deterrima versipelles in quoduis animal ore conuerso latenter obre-
 pant; vt ipsos etiam oculos Solis & iustitie facile frustrentur. Nam
 & aues, & vrsus, canes & mures, immò verò etiam muscus in-
 duunt. Ibi cadaueri custos constitutus, dum aduigilaret, hæc
 sibi accidisse scribit. Cum ecce crepusculum, & nox prouesta, &
 nox altior, & deinde concubia altiora; & iam nox intempesta, mi-
 hiq, oppido formido cumulatior quidem: cum repente introrepens
 mustela contra me constitit, obtutumq, acerrimum in me destitit;
 vt tantillum animalis præ nimia sui fiducia mihi turbauerit animi.
 Denique sic ad illam: *Quin abis, inquam, impurata bestia, tegi
 admi*

ad tui similes musculos recondis antequam nostri vim presentariam experiaris? quin abis? Terga vortit, & cubiculo protinus exterminatur. Expertus est postea, qualis fuerit illa mustela. Atque sequenti libro nequam ancilla illi indicavit, dominam suam, nocte proxima in aem se plumaturā, atque ad suum cupitum devolaturam, proin se se ad tantæ rei spectaculum cautè præpararet. Iamq; circa primam noctis vigiliam, inquit, ad superius cubiculum, suspensio & in sono vestigio me perducit. Ipsa per rimā ostiorum quampiam iubet spectare: qua sic gesta sunt. Iam primum omnibus lacinijs se devescit Pamphile, & arcula quadam reclusa pyxides plusculas inde depromit. de quib; unius operculo remoto, atque indidem egesta unguedine, diuq; palmulis suis adfricata, ab imis unguinibus se totam ad usque summos capillos perlinit: multumq; cū lucerna secretò collocata, membra tremulo succussu quatit. Quis leniter succuuantibus, promicant molles plumula, crescunt & fortes pinnula, duratur nasus incurvus; coguntur ungues adunci. Fit bubo Pamphile. Sic edito stridore querulo, iā sui periclitabunda paulatim terrā resultata; mox in altum sublimata forinsecus totis alis euolat. Et illa quidem magnis suis artibus volens reformatur. Rogavit deinde curiosus Philosophus ancillam, ut sibi quoq; inde vinctulum partiretur, atque ex homine aem faceret. Quid fit? Illa summa cum trepidatione irrepit cubiculū, & pyxidem depromit arcula, inquit auctor, (qui avidè manus immerfit, & hausto unguine corporis sui membra perfricuit) Iamq; alternis conatibus libratis brachijs, in aem similem gestiebam. Nec vlla plumula, nec usquam pinnula; sed planè pili mei crassantur in setas, & cutis tenella duratur in corium; & in extimis palmulis, perditō numero, toti digiti coguntur in singulas unguas; & de spina mea termino grandis cauda procedit. Iam facies enormis, & os prolixum, & nares hiantes, & labia pendula. Sic & aures immodicis horripilant auctibus. Ac, dum salutis inopia cuncta corporis mei considero, non aem me, sed asinum video. Hæc Lucius ex Luciano. Nam vterque asinus fuit; dum vterque ex Thessalia Arcadiam fecit.

Quod ne Milesijs fabulis ascribatur, idem narrant de Badulo rege Anglorum annales; qui & tradunt Ambrosij Mer-

Q9999 2

lini

VI.

Vide Galfridum & Virrunium.

Barthol. Spin. 9. de Strigibus c. 16.

lini incantamentis Vterium regem in Gorloidis Cornubiz dardicis speciem transformatum, vt Igernæ vxoris eius toro poteretur: vnde aiunt Arturum & Annam genitos. Apud Palladium in vita Macarij, mulier in equam versa circumiuit. *Hinc etiam apparentis conuersionis strigum in cattos*, ait Bartholomæus Spineus, *testis alius in hac eadem ciuitate Ferraria Philippus nomine, artificio cerdo, sub iudiciali iuramento mihi asseruit, hoc anno: Strigem quandam ante tres menses ei imposuisse, ne prohiberet venire circa puerum (à se fortè strigatum) quem curandam assumserat, si quos blandientes & alludentes videret cattos. Eadem igitur die, dum discessisset illa, viderunt post horam ipse & vxor suam cattum magnum, & haclenus ab eis inuisum, qui ad puerum accedebat concito gradu. Quem cum ex timore parentes sepius abegissent, postremo contra venientis vexationem ad impatientiam exarserunt: clausoq; ostio vir ille grauissimè cattum, hinc inde fugientem diutius, hasta percussit, & demum ex alta fenestra se iactare compulit, vt toto collisus videretur corpore cattu. Ex tunc autem strix illa vetula toto confracta corpore, per plurimos dies lecto decubuit, quo factum est vt leuis, quam prius habebant suspicio, quòd striga esset, & puerum suum, qui hac infirmitate strigatus grauissimè laborabat, ipsa strigiasset, in vehementem transijt, immo & violentam. Etenim percussiones & plaga, qua in catto infixæ sunt, in illa vetula sunt inuenta, quoad morborum correspondentia. Hac ille. Simile memini me audire ab eo, qui id accepit ab ipso cui contigit, hac nostra ætate. Monachij honestus cuius quidam, nocte, vxore sua adhuc ad colum sedente, cubitum se receperat. Vix lectum intrauit, cum felis secuta eodem infilijt: & principio ad pedes illius quietè iacuit. Hanc vbi contemtum omisit repellere, paulatim creuit, sensimq; ita se extendit, vt illi par esset; ac mox è fele mulier fieret. Ibi homo exterritus vtraque manu humanam bestiam arripit, & cum clamore exiliens eam iterum in felem mutatam ad vxorem suam exportat, cultroq; petito, aures illi ambas vult amputare. Ne id faceret, vxor (rei gnara an ignara, haud dixerim) rogando obstitit, satisq; esse dixit, si per fenestrâ in plateas spargeretur, simulq; fenestram reseruit, Erat inde altitudo satis magna, & tamè felis*

felis sine damno cecidit: quæ quàm primùm terram attingit, in mulierem rursus mutata clarissimo cachinno projectori gratias egit, quòd se auritam dimisisset. Ille, vt tantò manifestius sciret, quam illa nocte iacturam fecisset, habuit altero die obuiam in platea notata sibi anum, quæ subsistens, eo transeunte, atque cum risu in eum respectans, in morem nocturnæ felis, *Mean, Mean* clamauit. Ambiguus diu fuit vir ille, an non vetulæ nomen magistratui obijcere deberet: sed timuit, ne illa negante, ipse affirmans litrus, quod dicitur, araret, & non crederetur, quod non legitimè probaretur. Potuisset lupum auribus tenere, si aures illi abscidisset. Fecisset enim ex aurito teste oculatum, si aures ad consulem detulisset.

Hoc pacto illa deprehensa est, quæ An. 1587. capta est Caleti, vbi ad pontem Nuleti duo Walonum signa, præsidio posita, limitem contra Bolonienses, tum hostes, tuebantur. Sub vesperam, sudo celo, Procubitores duo conspexerant subnigram nubem supra capita sua transuolantem. Eam dum contemplantur, confusas magnæ multitudinis voces sibi videbantur audire, nullum tamen hominem poterant conspiciere. Tum alter audacior, quid hoc rei est, inquit, satin' securi? Si videtur librabo arcubuziam in nubem, & experiar, quid vehat. Annuente socio, immò iubente, explodit. Dictum, factum. Cum tonitru sclopi, cadit ex nube, non fulmen, sed fulmine icta mulier, ebria, vestibus exuta, bene obeso corpore, & mediâ ætate, iacetq; ante pedes militum femur traiecta duplici vulnere. Difficile est cum hoc hominum genere agere; plenum est mendacijs; plenum periurijs, & ad fingendum condocofactum. Quare & hæc saga capta, se mentis impotem simulauit, nec fere aliud alloquentibus referebat, quàm: *Hostesne, an fœderati?* Quæ ars est multarum, vt se mentis impotes fingant, præsertim si in antilogijs deprehendantur. Adde alterum ex eodem auctore. *Vix quinquennium effluxit, inquit,*

VII.
Martin. Del,
lib. 5. mag.
disq. scilicet. 3.

Idem lib. 2:
9. 18.

cum in pago quodam occidua Flandria, vbi fasciaria pestis mirè glisfit, haud procul a Dixmuda, pæne ad Ieperlee & Isara conflugē sito contingit; quod ab homine religioso, fide digno, qui tum illic in vicinia, auditione accepi. Rusticus quidam vna cum filio adolescen-

29999 3 te in

re in symposio potitans, limis observabat coquam mensuras cerenise, quã propinabat (ut solent) bifurca notantem creta. Dissimulat nihilominus dum compotatio soluitur. Tum hospitam vocat, ut calculum expensi subducatur. Petit ista quantũ creta notarat: negat ille, & multis vltro citroq; iactis, pecuniam in mensam proycit, quã sciebat sufficere; & discedit; stomachabunda hac, tu verò, ait, non hinc hodie poteris domum, vel non ego, quæ sum. Abit contemnens muliercula minas. Ubi pervenit ad fluvium, in quo scapham reliquerat, nequit una cum filio admodum valido summa ope eam à ripa contis depellere. Diceret clavis affixam vicino solo. Fors duo tresve milites illic iter habebant. Compellat, & contubernales, clamat, boni. Venite suppetias, ut hinc lintrem de ripa deducamus: merces opera futura largum à me bibale. Parent & ingreffi, quantum possunt, protrudunt. Diu frustra fuere, anhelus vnus & sudans, quin sarcinas & onera hac efferimus, fortè vacuam commodius deducemus. Fit: Et ecce, mercibus expositis, vident in sentina ingentem luridũ buffonem scintillantibus oculis eos intuentem. Non tulit vnus militum, sed glady cuspide perforatum ad guttur tumidatum in aquam eiecit. Ille quasi exanimis in tergum pronoluitur ventre supinato. Vulnera natitanti imponunt ceteri alia, & repente nãvis soluitur. Iatus rusticus ad idem vnde venerat hospitium auxiliores redacit: potum petit: prabet ancilla: Quarit ille, vbi hospita? audit pestimè habere, & animam in lecto agere. Quid, inquit, inepta ebriam me putas? Vix media pars hore elapsa, cum ego illam isthic sanam, & malam, qualis tu, reliqui? Eo, & visam, quid hoc rei? intrat in thalamum, inuenit collum & ventrem vulneribus perfossam, laseramq; expirasse. Unde hac, exclamat, vulnera? Nescire se profretur ancilla, nec domo, quod sciret, pedem extulisse. Iur ad Magistratum, vulnera casim punctimq; illata inueniuntur. Iisdem in locis, quibus buffonem, qui nusquam comparebat, milites distinxerant. Hæc ille.

VIII.

Quibus addi possunt duo ex Austria. Ibi enim Serenissimus Archidux Carolus in venatione quadam, ceruos, credo, secutus, incidit in immanem quendam vrsum, quem iaculatu plumbeæ glandis petens, audiit famineam vocem, *va mihi*, clamantem, quam secutus, reperit vrsum in anum conuersum,

sum, quæ pro præda humi iacuit, ex globi icu interemta. Rem hanc narrari auidi ab ijs, qui Archiduci erant intimi. Confimile quid, haud ante multos annos, in superiore Austria, cõtingit, quanquam euentu latiore. Inter rebellium capita vnus erat, magicæ artis princeps. Is varia commentus est, vt sibi quandam diuinitatis opinionem, apud simplices, conciliaret. Finxit enim impiè se Gabrielis Archangeli generu esse, eaq; propter multa ab eodem Archangelo futura, multa arcanã discere. Pro quibus sacrilegis mendacijs, vt & pro rebellione mercedem suam accepit. Hic ergo vir, ope dæmonis, multa lepida sæpe fecit. Aliquando ambulans ruri, cum videret procul aduenientem institorem vitrorum, sub corbe doruario bene scyphis vtreis onusto, pressum, curuatum, fatigatum; in media via repentè se ipsum conuertit in arboris truncum, vix vno alterouè pede à terra emergentem, & sessui idoneum. Ad quem vbi vitrorum baiulus oppidò lassus peruenit, commodu quiescendi locum ratus, supra assedit, & conuiuere oculis cæpit. Dormitanti & nictanti magus, iterum in hominis figurã mutatus se subduxit, vt concidens baiulus pariter, corbis, vitraq; omnia in terram effunderentur. Fractorum vitroru sonitu somno excussus institor, vidit se inter scyphorum cadauera iacere; neque tam suo casu, quam miseranda mercis strage iacturaq; mouebatur, eam eiulabili lamentatione deplorabat. Accessit magus, & caussam lamentorum non tantum audiuit, sed oculis quoq; vidit demonstratam. Ergo vt miseru hominem consolaretur, Succurram, inquiebat, si vis mihi parere; & ita succurram, vt etiam lucrum tuæ mercis sis reportaturus. Cui cum alter operam suam addixisset, Ecce, aiebat, ego nunc in bouem mutabor, tu me sane ligatum, in proximum oppidum deducito, inibi in foro constitutum vende, & cum pecunia abi. Dixit & adhuc durante sermonis humani vocè mugire cœpit; vltima certè syllaba in mugitum desinebat; cumque vellet institor plura interrogare, vidit pro pileo duo alta lateque lunata cornua in capite mugientis stare; proq; gemino pede quadrupedè, pro homine bouem in iisdem vestigijs hære, bene pastum, lectum, formosum, qui vt duci posset,

posset, funem cornibus implicitum ipse gerebat. Relictis igitur vitrorum fragminibus extemporalea bestiam baiulus trahabat, haud inuite sequentem. Et facile inuenit emtorē bos tam nitidus & pinguis, praesertim pretio non maximo additus. Emit eum lanio, atque domum, cum tripudio duxit, gloriatus se eo die bonum forum habuisse. Domi, postquam eum praesepibus innexuit, famulo mandavit, ut ei foeni affatim praeberet. Is latus stabulum adit, & foenum ambobus brachijs prehensum boui hospiti sufficiens apponit. Hic mirabile quid accidit. Nam bos claris verbis locutus dixit: *Stulte quid apponis? non vescor ego foeno.* Attonitus seruus, *Quid ergo vis comedere?* inquit. Cui bos rursus: *Pulmenti ego vescor* ait. Seruus admiratione plenus ad herum currit, eumque interrogat, Qualemnam bouem emerit, qui loqui sermonem humanum nosset, & non foeno, sed pulmento vesci vellet? Obstupescens lanio, arrepta bipenni, aduolat in stabulum; sed nihil ibi reperit, praeter funem, quo se suspenderet, si ei pendere liberet.

IX.

Ita ergo vidimus, arte Tartarea, homines in boues & vacas, in vrsos & lupos, in mures & bufones, in picas & noctuas, & denique in quae non monstra mutari posse. Quae cum ita se habeant, quis, reclamante Graecia, Asia, Italia, Gallia, Hispania, Germania, Polonia, & toto denique terrarum orbe, hominis in brutum conuersionem experto, velit negare? aut falsam atque fictitiam asserere? Ob has certe experientias Gaspar Peucerus, qui hasce metamorphoses sibi semper fabulas visas scripserat, tandem multitudine testium & exemplorum, quae mercatores plurimi fide digni, etiam ex alio orbe, confirmarunt, victus manus dedit, calamumque; reduxit, assensumque; contrariae sententiae praebuit, affirmanti malos daemones ex hominibus varia posse monstra producere. Cum Peucero stant Spondanus, Bodinus, Philippus Camerarius, & pauci alij; qui procliuissimè etiam Poëtarum fabulis subscribent, & fabulas non esse fabulas, sed historias dicent, verumque esse testabuntur quod de Lycaone Arcadiae rege canit Ovidius:

Tertius

Territus ipse fugit, nactusq; silentia ruris
Exululat, frustra q; loqui conatus ab ipso
Colligit os rabiem, solitaq; cupidine cadis
Vitur in pecudes, & nunc quoque sanguine gaudet.
In villos abeunt vestes, in crura lacerti,
Fit lupus, & veteris servat vestigia forma.
Canities eadem est, eadem violentia vultus,
Idem oculi lucent, eadem feritatis imago est.

Quid. lib. 1.
Metam.

Et quod de Hecuba ----- Priameia coniunx
Perdidit infelix hominis post omnia formam,
Externasq; nouo latratu terruit auras.

Idem lib. 13.
Metam.

Item quod de Mida, qui Aures induitur lentè gradientis aselli.
Qualibus mutationibus pleni sunt Metamorphoseon libri;
immò & Homerus, & Virgilius, & alij Poëtae, qui de Vlyssis
socijs, à famosissima illa maga Circe in sues, sicut & Diome-
dis comites in volucres conuersi memorantur.

Ob hæc autem talia opus non fuisset, vt Gaspar Peucerus
Philippi Melanchthonis focer palinodiam caneret, & alij il-
lius asseclæ in eam sententiam descenderent. Verùm sicut à ve-
ræ religionis doctrina impiè descuerunt isti, ita & in Philoso-
phia varios incurrunt errores: quia intellectum de sede sua, in
qua eum supremus arbiter collocavit, deturbantes, principem
locum sensibus, quos rationi natura subdit, assignant. *Virtus
experientia sum?* ait Peucerus. Rationi, mi homo, cedere de-
bet sensus, cuius iudicia sæpe corrigit intellectus, qui errores
esse ostendit, quos oculi putant esse demonstraciones. Qui visu
solem metitur, communi rota dicit non esse maiorem; stellas
autem reliquas ne rotæ quidem æquiparabit. An igitur cen-
sendum est asserendumque, solè rotis, stellas pomis esse æqua-
les, dicendumque: *Virtus experientia sum?* nequaquam. Sicut
ergo diuina fidés humanam rationem; ita ratio sensum debet
regere. Antè, quàm igitur ad ea, quæ obiecta sunt, respon-
deam, rei veritatem breuiter explicabo.

X.

Sentio igitur primò, multa quidem de commemoratis
ficta & fabulosa esse, plurima autem contigisse, negari non pos-
se; immò quædam qui contra tot oculos negaret, impudens;
Rrrrr
qui

XI.

qui contra diuinas litteras inficias iret, hæreticus esset. Horum autem quædã dæmonis ope & arte facta esse fateor; & mens est affirmare; vt doceam, mali spiritus arte non solum ipsum dæmonem, cum apparet, esse monstruosum, sed etiam ex alijs non possessis, monstra facere. Tota quæstio est de modo, quo id faciat ille Orcinus artifex. Sentio igitur secundò, neque dæmonem malum, neque ipsos etiam bonos Angelos pollere vlla vi naturali, qua ex subiecta materia substantiam aliquam perfectam producant, aut hominẽ in veram belluam, vel belluam in hominem, aut aliam belluã re ipsa conuertant. Quæ sententia non solum autoritate S. Augustini, sed etiam vnanimi consensu nititur Theologorum. Sunt pro ea verba Concilij Ancyrani ista: *De Domino nostro scriptum est, omnia per ipsum facta sunt. Quisquis ergo credit, posse fieri aliquam creaturam, aut in melius, aut in deterius immutari, aut transformari in aliam speciem, vel similitudinem, nisi ab ipso creatore, infidelis est.* Per quæ verba non negatur, iuxta mentem Concilij, efficacia naturalium caussarum, sed dæmonum, de quibus ibi sermo erat, & de extraordinarijs immutationibus, quas se facere fingunt mali spiritus, qui ex rerum visibilium materia non possunt facere quod volunt, sed tantum id quod in virtute rerum à Deo factarum continetur, applicando actiua passiuus. Et quidem, ne hoc quidem ad libitum (quid enim non facerent?) sed quantum agere permittuntur duntaxat. Quanquam igitur boni Angeli multa faciant supra naturæ vim, ea tamen non sua virtute, sed diuina faciunt, vt sunt miracula. Malorum autem Angelorum operã, quidquid aut verè fit, aut fieri apparet, sufficienter fieri potest, agentia corporalia corporibus patientibus applicando. Vbi diferimen est animaduertendum inter ipsam transformationem, quæ semper delusoria est, & inter effectus eam comitantes, qui sunt verissimi, sed varij. Delusoriam esse ipsam transformationem, hoc est, ex homine, non verum lupum, veram felem, veram picam, aut aliud animal fieri, satis superque docet illa ratio, quòd anima humana singulari Dei munere interitui non sit obnoxia. Quæ igitur ratione homo in lupum, felem, ursum, bouem aut aliam bestiam mutabi-

S. Augustin.
lib. 18. de ci-
uit. c. 18.
S. Thom. 1. p.
q. 110. a. 2. &
Theologi in
2. dist. 7.

mutabitur à malignis spiritibus, vel, qui impotentiores sunt, magis? An lupi erga stulo includetur anima, lupi anima permanente? quo modo hæc duæ animæ se mutuò aspicerent? An non Philosophi docent, duas formas vno subiecto vi naturæ, inesse non posse? Quid verò, si duæ formæ vni corpori lupino insint, an dicemus, lupum ratione præditum, vel hominem, ratione earentem? Certè Philosophia tradit, ab anima humana, non posse, ex natura, informari corpus belluinum, cum quælibet forma substantialis, vt suum esse tribuat informando, requirat peculiare sibiq; conuenientes dispositiones, propriamq; corporis organizationem. Ob quam causam Aristoteles definit animam *actum corporis organici*. Quia igitur anima hominis in lupino, aut vsino corpore organis suis caret, nihil ipsa operabitur, nec idoneum possidebit habitaculum. In quod si vel maximè, tanquam incarcerem includatur, quò interea ibit corpus humanum? an alibi iacebit mortuum, & satan aliquis illud poterit ad vitam reuocare, quando volet? hoc nemo illi concesserit. An illud ipsum corpus humanum in lupinum vertetur? atqui hoc ipsum est, quod dicimus esse absurdum, vt anima hominis det esse lupi, & organis præcipuis alienis vtatur tanquam suis. Enimuerò, nonné hoc plus erit, quàm resuscitare mortuum, si eadem anima non solùm cum humano postea corpore denuo erit vnienda: verùm etiam corpus ipsum è lupino rursus in humanum reformandum. Quod si quis dixerit corpus solùm hominis ita mutari, vt lupinum fiat, & à vera lupi anima regatur ac possideatur; quero, quò interea anima hominis, à suo corpore diuisa vadat? An ad caeleste volat domicilium? nimirum anima sagæ aut venefici, mille titulis diabolo mancipata? Aut fortasse, quia infandis facinoribus contaminata est, ad vltices scelerum flammæ detrudetur? Efto sit facilis descensus Auerni, cuius verò Herculis virtute Cerberi custodiam effugiet, cuius ope auxilioque inde gradum reuocabit, superasque ad auras euadet? cuius vi se corpori coniungat? Et an non suppliciorum Auernalium recordabitur, vt se emendet? Nihil horum vidimus, nihil audiuimus. Nugæ, somnia insanientium, non dogmata Philosophantium.

phantium. Si enim quis dicat, dæmonem id potesse, obstat velut murus vnanimis Theologorum consensus, qui hanc animæ cum corpore copulationem, nulli creaturæ, sed soli rerum vniuersarum creatori semper tribuerunt. Multò verò minùs quibit vllus diabolorum bestiam in hominis substantiam mutare. Nam si vel maximè concederemus (quod tamen non damus) eum è corpore lupi, aut ranæ, aut etiam è limo, imitatione quadam diuina, corpus humanum effigiare, vnde misellus accipiet animam immortalem? creabit? At jam hæretici, iam Priscillianistæ erimus, qui asserebant, Angelos malos figurare & efficere corpora humana in vteris mulierum. Contra quos decretus est in Concilio Bracharense iste canon. *Si quis credit, quòd aliquantas in mundo creaturas diabolus fecerit, &c. anathema sit.* Vnde & Platonis sententiam, dicentis Angelos, seu secundarios Deos, res corporeas ex præiacente materia produxisse, ad Epicuri intermundia relegamus.

S. Leo ep. 97.
ad Turib. c. 8.

Conc. Brachar. 1, can. 8.

XII.

Quo igitur modo talia luporum, vrsorum, felium, rubetarum, aut bufonum similiaque alia bestiarum monstra ex hominibus facit Acheronticus artifex? Siquidem negari non potest, non solum putare magiæ peritos se in tales effigies mutari, sed etiam tales exoticè grassantes bestias videri, immò etiam sentiri in strage hominum pecorumque. Sentio tertio, sæpe talia monstra verè videri, verè sentiri, & quidem arte magica, licet nunquam tamen sine aliqua deceptione. 1. Aliquando diabolus magos & sagos aliò transportatos, vel domi relictos, altissimo somno sopit, insomnioque deludit, vt putent se ibi esse, vbi non sunt, & ea agere, quæ non agunt; cum interea ipse vel corpus lupi, vrsi, &c. ex aëre, aqua, aliaque materia formatum assumit; vel verum lupum, vrsum, &c. impellit, agit, excitat, trahit, ducit, vel in eo ipse facit, quæ sibi magi dormientes videntur facere. Si enim porcos Gerasenorum potuit ita agitare, vt in stagnum se præcipitarent, cur non posset & corpora luporum aliarumque bestiarum ita mouere, vel in propriam perniciem, vel in exitium aliorum? Talem cacodæmonis fraudem à Sancto quodam viro omnibus manifestatam recenset Guilhelmus Parisiensis. Et sæpe certò constabat, ta-

Luc. 8. 33.

lem sagam domi dormijſſe, cùm foris, eo ipſo tempore, ſe putaret fuiſſe graſſatam. Vtq; fraude dignos artifices magis decipiat, ſauciat ipſe dormientes in ea parte, in qua vel vera vel phantaſtica ex aère beſtia ſubinde ſauciatur. Aliquando tamè eiufcemodi veneficos planè re ipſa in rem præſentem adducit, non quidem veros ex eis lupos, vel vulpes faciens, aut alias ſimiles animantes, ſed, ne agnoſcantur, ex aère compreſſo eiufcemodi beſtiæ formans imaginem, quam tanquam nebulam, ad amuſſim, conformatam, ita mago ſuo circumdat, vt quo ad poteſt, caput capiti, os ori, ventrem ventri, pedem pedi, brachia brachijs, & omnia membra membris ad viuum accommodet. Cur enim, qua arte ſeiſum, cùm vult apparere, veſtit, non veſtiat etiam ſuos domeſticos & familiares? aut quid obſtet, ne tali modo vtatur? Hoc pacto veſtigia luporum terræ impreſſa relinquuntur; neque mirum eſt, ſi tunc verè in illis membris veneficæ ſaucientur, in quibus fera fuit vulnerata. Circumiectus enim aër, quamuis denſior, tamen mollis eſt, & facilè cedit gladio, aut ſagittæ, aut globo plumbeo iaculantis, vt vulnus tranſeat ad hominem intus latitantem. Hoc pacto apud ducem Ruſſiæ quidam eſt à canibus laceratus, & in Bulgaria quidam Baianus, de quo Sigebertus in Chronico. Quod etiam contingit ijs, qui veris exuuijs beſtiarum conteguntur. 3. Quippe aliquando magis veras pelles & exuuias eiufcemodi belluarum circumdat; quod contingit, quando illis præbet lupinum corium v. g. in trunco quopiam cauæ arboris abſcondendum. Potuit Nero humanis manibus ita conſectas piſcium aliarumq; beſtiarum exuuias comparare, vt veri piſcis, aut veræ belluæ inſtar nataret, vel homines laniaret in theatro, vel amphiteatro, & id diabolica arte conſeri non poſſet? Hoc modo Petrus Stumſius, qui Bebburgi, in oppidulo Vbiorum vltimo ſupplicio affectus eſt, quoties cingebatur zonâ quadam latâ à dæmone ſuccubo donatâ, ſibi & alijs in lupum verti videbatur; & verò hoc ſchemate ter quinque pueros iugulauit, eorumq; comedit cerebellum, crudeli gulâ. Quin & duas nurus ſuas conatus eſt deuorare, quouis vero lupo appetentior; quauis tigride ſæuior.

Rrrrr. 3

Sentio

XIII.

Sentio quartò, aliquando ex humorum vitio, & atrabili excessu phantasia ita mutari, vt nonnulli tristitia efferati, putent se in bestias esse commutatos, induantq; affectus lupinos, odiumq; gregis, aut hominum, ac proinde etiam desiderium eos inuadendi, lacerandi, vorandi. Quem affectum medici *λυκάωρα*, *λυκανθρωπίαν* vocant, interq; morbos, recensent, à Paulo Egyneta alijsq; medicis *melancholiam*, vel *insaniam lupinam* Latinè nominatam. Sicut enim Ajax præ insania in gregem pecorum sæuijt, putans se in Vlysssem & alios homines sæuire; ita potest nimius moeror, hominem adeò de mente deijcere, vt se in belluam versum arbitretur; immò vt se magum, aut sagum dæmoniç; addictum esse existimet. Quales aliquot ad me adductos, fatentesq; se veneficos esse, cum viderem nimia melancholia laborare, misi ad medicum & vena secta vidi curatos. Cur enim imaginatio nõ posset ingerere talem cogitationem, si eadem, teste Auicenna, potest hominem eò ducere, vt se canem, leonem, vel aliam bestiam esse existimet? Itaque qui sola corruptione phantasiæ laborant, magi non sunt, licet se magos esse dicant, licet se lupos esse persuasum habeant; licet lupinæ pelle, aut nube non recti grassentur. Insaniæ enim, non magiæ est effectus ille; & clarè vident alijs eos homines, non lupos, non vrsos, non leones esse. Talis sibi non ceteris videbatur pater Præstantij, apud D. Augustinum; & agricola Patavinus apud Fincelium, & vidi ipse multumq; egi cum aliquo, qui per aliquot hebdomades, ex tristi casu, eò amentia deuenit, vt se non in lecto, sed in flamma Inferni damnatum iacere putaret, omnesq; ad se accedentes, pro diabolis haberet, vocesq; desperatione plenissimas iactaret, idq; per plures hebdomades continuò, diu noctuq; tanta vociferatione, vt nullæ humanæ vires tam inconditis assidujsq; clamoribus sufficere posse viderentur. Post multos menses ad se paulatim redijt, & ad officia honorata. Pluraciusmodi exempla qui volet, narrat plura Io. Nider, & sanè luculenta. In his ramen prudenter attendendū est, qua vita prius fueriat. Callidus enim est Alastor, & vt ipse est pater mendacij, ita sæpe docet etiam veras sagas, cum iam deprehensa sunt,

Paul. Egyneta. l. 3 c. 16.

Anicenn. l. 3. fo. 1. t. 4. cap. 24.

S. Augustin. lib. 18. cap. 8. Fincel. lib. 2. de mirac.

Io. Nider. l. 5. Formicarij cap. 13.

sunt, insaniam simulare, ut fingendo morbo euadant, quod sacrilega impietate meruissent. Quin certum est, etiam in ipso sacro tribunali multas eiusmodi Orco mancipatas mulierculas; postquam verè cœperunt confiteri ac resipiscere, subita diaboli suggestione deceptas, omnia extemplo retractare, quæ paulò priùs sponte confessæ sunt; quæ si vrgeantur, ut constanter pergant pœnitentiã uti, dicunt, se priùs quasi per somnium locuras, nec mente præsentè fuisse. Ibi Confessarius habet campum pugnandi, instandi, vrgendi, adhortandi, ut bene cœpta non interrumpant, & se tandem tam dira Stygij tyranni seruitute liberent. Cessit multis feliciter ille conatus, animasq; amabili constantia & cõstanti charitate lucrati sunt; quas utique fide statim mendacijs adhibita, per lenitatem perdidissent.

Sed, ut ad rhombum redeamus, etsi dæmon potest efficere dictis modis monstra ex hominibus, animaduertendum tamen est, quid agat, quando specie picæ, mustelæ, aut bufonis, vel etiam muris, aut felis, alteriusuè parui animalis tales sibi videntur apparere. Nam quemadmodum ipse non potest loca distantia ab inuicem, non occupato medio, simul implere, & idcirco nec vnum corpus in duobus locis disjunctis simul collocare; ita neq; potest quantitatem corporum sic mutare, ut inde partium penetratio sequatur. Quia id natura nõ permittit, & meritò cum Aristotele D. Thomas reclamation. Potest vtrumque Deus, vel diuina virtute Angelus; ita enim S. Nicolaus, S. Agatho, S. Benedictus, S. Ambrosius, S. Franciscus infinita Dei virtute, simul in duobus locis visi sunt; & D. Chrysostomus ait, Habacuc ab Angelo demissum & redutum ex lacu clauso, & sigillis integris manentibus; docetq; cum D. Augustino fides, ita Christum Dominum post resurrectionem, ad discipulos clausis ianuis ingressum; sicut & clauso manente sepulchro resurrexit; & illæso claustro virginali in lucem prodijt. Potest hæc Deus naturæ dominus, & in virtute Dei Angeli boni; at spiritus mali neutrum possunt, quia nihil possunt supra vires naturæ. Quare, si Pythagoras, eodem tempore, in duabus vrribus conspectus est, ut de eo Origenes tradit;

XIV.

Petr. Tyræus
lib. 2. de spi-
rit. appar.
cap. 6 & 7.

S. Chrysost.
orat. de in-
credulit. D.
Thomæ.
S. Augustin.
tract. 121. in
Ioan.
Ioan. 10. 19.

Orig. lib. 6.
contr. Cels-
sum.

tradit;

trahit; si Imperatori patri filium suum exhibuit Theodorus monachus, vt scribit Zonaras, apparitiones illæ ab Angelis malis procuratæ, ad speciem tantum visæ, re ipsa præstigiôsæ fuerunt. Facile est dæmoni, personam alterius exprimere & præsentare, si Deus permittat; sicut & à bonis Angelis fieri posse, negari nequit. Quin & quando venefici sibi videntur, in cicadas, mustelas, picas, immò & formigas contrahi, & per tenuem rimam in conclaue alterius irrepere, aut etiam per ianuas clausas, vel per circulum carbone in muro designatum ingredi, tunc vel dæmon eorum dormientium vices agit; vel eos dementatos occulit per glaucoma, ne toti videantur, monstratoque tantum mustelæ alteriusque animalis corpore, cetera præstigijs tegit, & ianuam, vel fenestram, vel aliam per muros rimam totius corporis capacem latenter aperit, lapidibus alijque obstaculis, non minore dexteritate, quam celeritate, exemptis, atque in suum locum pari velocitate repositis, viam intrandi exeundi que facit. Potest autem, vt supra dixi, species visuas, ne in oculos astantium perueniant, per corporis alicuius interpositionem, vel per nimiam aëris agitationem, impedire; vel corpus illud aliqua ratione vestire, vt tapetibus, vel parieti, vel alij rei simile videatur; vt factum esse credibile est, quando Apollonius Thyanæus se Domitiani oculis subduxit. Neque aliud fuisse putem Persei clypeum, apud Græcos; aut Gygis annulum, apud Ciceronem, quam dæmonis talem fraudem, qui mediante solum motu locali, & per eum actiua passiuus applicando potest esse causa talium mutationum.

S. Thom. 1. p. q. 110. a. 2. ad 2. & 3. & a. 3. ad 2. Gabriel Vafq. 1. p. disp. 218. c. 3.

Nulla enim est proportio spiritus extra omnem materiam subsistentis, ad corporeas qualitates ex potentia materiæ, vel subiecti materialis immediatè educendas. Sumit ergo agentia & patientia naturalia, eaque applicans, facit, vt talia, vel talia monstra, vel non monstra producantur. Atque ita satis explicatas puto artes mali spiritus etiam ex alijs monstra facientis. Vnde nunc expeditum erit, ad contrariæ sententiæ argumenta respondere.

XV.
Supra §. 1.

Ratio enim illa, à cælo ducta ad Angelos, non est valida; quia cælum quod viuentia producit, materiale est; vnde propor-

proportionem habet, vt corpora connaturali modo possit im-
mutare, & adeò per suam formam inferiores aliquas formas
etiam materiales eminenter continere; cum spiritus, siue bo-
ni, siue mali, ad hoc non habeant proportionatum subsistendi
modum, tamen alioqui multò sint perfectiores. Experienci-
as illas de Nabuchodonosore, & Lot vxore in salis statuã mu-
tata, suprâ exposuimus; vnde constat, vtrumque diuina, non
diabolica virtute factum, neque experientias, sed historias ap-
pellandas. Sicut & illud diuina virtute factum est, quod Be-
da narrat de S. Felice, nempe quo pacto eum aduersarij strictis
gladijs in foro quæsierint, sed peruenientes ad eum, *mutato di-
uina pronisione aut vultu ipsius, aut corde illorum, nequaquam eum,*
quem optimè nouerant, agnoscere valebant &c: Nec fas est, à di-
uina potentia, ad dæmonum argumentari potestatem. Natu-
rales autem experientias & plantarum, aut imperfectorum
etiam animalium in se mutuò transmutationes negare nõ pos-
sumus: verum in promptu caussa est. Fiunt hæc, vel non im-
mediatè, vel ob formarum, vel animarum affinitatem, simi-
litudinem, & nonnunquam etiam subordinationem. Quare
sicut subnigrum facile est reddere nigrum; ita non difficile est, ea,
quæ non multum inter se discrepant, mutuò conuerti. Sic lo-
lium mutatur, in triticum, & hoc in illud, dum vel perficitur,
vel corrumpitur. Sic, teste Aristotele, galerucæ ex vermibus in
lignis aridis degentibus, asilus ex bestiolis, quæ in fluuijs su-
pernatant, enascuntur. Sic ex eruca fiunt papilioes; ex for-
micis muscæ, ex alijs alia. At quis adducatur, vt credat, ani-
mam humanam à solo Deo opt. max. ad rerum cœlestium cõ-
templationem conditam, cuius ætas nullo tempore circum-
scribitur, illam diuinæ particulam auræ, tantam similitudinẽ
habere, cum lupi vel canis anima, quæ corpori immersa pe-
nitus, tot periculis, doloribus & morti denique exposita atq;
obiecta est? Adde quòd multorum imperfectorum animalium
natura sit; è fimo, aut cadaueribus nasci, vt in apibus, vespis,
scarabæis videmus. Nulla autem natura, vt hominem produ-
cat, facit priùs bouem. Quòd si ex hoc, quòd dæmon serpen-
tes, locustas, ranas, muscas, & huiusmodi imperfectas bestias

Daniel. 4.30.
Genef. 19.
Supra §. 2.

Ven. Beda
to. 3. in vita
S. Felicis.

SSSS

actiua

actiua passiuus, & femina rerum applicando, producit, colligere licet, eum etiam hominem, equum, vel lupum producere posse; idem in sole locum habebit, generat hic solo calore suo mures & ranas, nemo tamen dixerit, eum leones, homines, vel aliud animal, cui maior contigit perfectio, solum generare.

XVI.
Supra §. 3.

Sotus in 4. d.
1. q. 5. 2. 8.

Sexus quoque mutationem grauissimorum authorum testimonij nixam non negamus; sed cum hæc sexuum distinctio accidentaria sit duntaxat, homo autem à brutis essentiali perfectione differat, quis tam à vero auersus, aut tam obtusi & pinguis ingenij erit, qui non intelligat, ex femina in marem, aut maris in feminam conuersione, hominis in feram transformationem malè colligi? Certè natura humana æquè sub sexu maris atque mulieris, tanquam sub accidentibus, potest conseruari; siquidem vir & mulier specie non distinguuntur. Quin & alia huius mutationis ratio est, quàm cum homo in felem, murem, lupum mutari dicitur. Nam vt ex viro fiat femina, vel vice versa ex femina vir, quale exemplum etiam Sotus narrat, necesse est, vt ab ipso statim ortu huius rei à natura posita sint fundamenta, vt nonnulli volunt. Alij neque istud quidem requirunt. Sed medicis, quibus omnia munda sunt, hoc relinquo clariùs explicandum. Authoritates contrariæ partis, quibus Bodinus cum suis triumphat, vt non contemno, ita contrarijs autoritatibus refuto. Quanquam hæreticorum non maior esse debeat autoritas, quàm Poëtarum; & aduersarij plerisque in suam sententiam retorto collo pertrahant; quippe complures scripserunt, homines in lupos esse conuersos, non quòd res ita se se habuerit, sed quòd sic se habuisse visa sit. Quanquam etiam nonnullos viros alioqui doctissimos, in rebus à vulgari captu remotioribus in errores lapsos esse, sit manifestum. Multa etiam, quæ pro historijs venduntur, fabulis esse contaminata ambigi non debet. Moyses diuina vi baculum in serpentem vertit, & reuertit. Magi Pharaonis idem fecisse dicuntur? Negant multi Patres eos veros fuisse serpentes; sed celeritate quadam aiunt dæmonis substitutos serpentes, virgasque ex oculis subductas. Et si vel demus,
virgas

Virgas eorum verè fuisse in serpentes versas à malorum omniù machinatore, an idcirco etiam homo poterit in colubrum conuerti? Imperfecta hæc animalia vel ipsa natura ex putri materia gignit; cur naturæ auxilio non faciliùs in his producendis vti potuisset artifex ille, quàm in lupis ex homine faciendis? cùm vel Plinius dicat: *Homines in lupos conuerti, rursusq; restitui sibi, falsum esse confidenter existimare debemus, aut credere omnia, quæ fabulosa tot sæculis esse comperimus.*

Quo pacto autem dæmon mortalibus illudat, vt vel phantasia tales decipiat, aliq;ue sensus tam externi, quàm interni, concitatis humoribus, & confusis speciebus perturbentur: vel nebula, aut exuuiæ lupinæ alteriusue animalis corpori circumponantur; aut ipse tales spiritus nequam repræsentet, veneficis, qui se in feras transformatos esse censent, sopitis, & ad alia loca translatis: aut veræ bestię supponantur; quales fuisse, aues Diomedæas, & ceruam pro Iphigenia Agamemnonis filia à Græcis ad placandam Dianæ iram mactatam D. Augustinus indicat, & à nobis satis, arbitror, suprâ est explicatum. Et quid vtitatius est, quàm vt Stygius artifex sensibus hominis illudat, oculisq;ue tenebras offundat, vt res, quas pedibus conterunt, vel omnino aspectum eorum effugiant, vel sub vera & genuina forma non percipiantur? Cùm enim ea, quæ sensibus hauriuntur, potentijs naturaliter virtutē aliquam imprimant, cuius ope sensus elicitur, facilè dæmon huiusmodi virtutem, per medium productam, potest variare; sicut organum ipsum. Sic lingua febricitantis humore cholericò infecta dulcia amara, & mel fel esse iudicat. Sic nauigantes vrbes, colles, siluasq; recedere, seque solos firmiter consistere æstimant. Sic phrenetici mirabilia se putant videre, audire. Cur non idem posset dæmon, quod potest morbus? Consueta res est, vt dæmon visum hominis in errorem ducat. Ducit etiam in errorem intellectū, si cui persuadet, eum in lupum verè verti. Necessè enim esset talem mori, ac ad vitam à diabolo reuocari, quando eum denuo ex lupo hominem faceret. At Theologorum vox est, sola diuina virtute semel lucis huius vsura orbatum in eandem redire posse. Memoria proditum est, Simonis Magi præstigijs,

XVII:

tres qui communi spiritu frui desierant, apud Phorum Ephesi oppidum, præfente S. Evangelista Ioanne, ad vitam reuocatos esse. Et à Pythonissa Samuelem suscitatum esse sacræ tradunt litteræ. Ast illi, sine dubio non veri homines, sed dæmones simulatis Samuelis, vel aliorum trium corporibus sepi fuere. Fatetur ista Bodinus, sed momentenea, ait, ista est fascinatio: hominis autem in lupum transformatio multis nonnunquam annis durat. Quasi inquinati Spiritus mortalibus diuturno tempore illudere nequeant? Expertæ sunt hoc magno cum dolore matres, quæ filiorum loco lacte suo nutriuerunt, & per multos annos dæmones educarunt, qui Sprengero teste, infantum vicem subeunt, cum veri infantes à veneficis sublatis, & miserandum in modum jam dudum trucidati sunt. Eodem pacto scribit Olaus Magnus, dæmones varia in stabulis & arifodinis ministeria exercere, risus & cachinnos edere, saxa frangere, cauare, findere, eaque vrnis seu situlis ingerere, vt ita ad metalla damnatos fossiores, ad sui venerationem, incitent, vel ad inferendam sibi iniuriam, quam deinceps morte vlciscantur, prouocent. Quod multis annis continuant. Iudicant hi quidem, se veros cernere homines fraudum ignari, re ipsa tamen phantastica tantum, & ficta corpora cernunt. Quem in modum decepti etiam non rarò sunt ij, qui magos ad supplicia duxerunt, quorum tamen vice, cum in patibulum tollerentur, filum, vel stramen inuentum in cruce fuisse accepimus. Aliquando enim dæmon cultores suos, ad tempus, ex periculis eripit, vt & illos, & per illos, alios quoque grauioribus sceleribus inuoluat. Hoc pacto deceptus etiam à Simone Mago peritissimo fuit Nero Imperator, qui Simonis loco arietem capite plecti iussit; ad quem, cum triduo confecto Simon reuertisset, Nero attonitus eum diuino honore profecutus est, eique statuat Romæ posuit eum hac inscriptione: SIMONI MAGO DEO. Sic Apuleius commemorat, tres aliquando homines interemptos se putasse, cum tamen tres hircinas pelles à Pamphila saga fascinatus confoderit. Simile est, quod de Aiace Homerus scribit, qui cum insignem porcum flagellis egregiè exciperet, Vlysses se cadere opinabatur. Quamuis hoc furore magis, quam

quàm Orcina arte factum videatur; neque circa porcum aliqua mutatio, sed in sola Aiæcis imaginatione tunc facta est. At quando pro Simone Mago aries decollatus est, à Nerone atque aulicis omnibus visus est is Simonis schemate. Circumposuit illi igitur dæmon corpus aliquod, non organicum, sed merè phantasticum, ut etiam eum fecisse, cum generis nostri auctori Adamo, & Reparatori Christo apparuit, docent S. Thomas & D. Bonaventura. Cuiusmodi corpora ex aëre cum, vel alia materia conficere posse diximus. Quamvis autem aër, ob raritatem suam, omni colore & figura careat, contractus tamen, & condensatus varias formas & colores recipit: sicuti cum nubes in aëre montes, naues, equites, & instructas nonnunquam acies repræsentant. Illud quæri potest, quo modo, si talia non sunt vera animalium corpora, voces articulatas in ijs dæmones expriment? An non enim oratione mentis sensa explicare soli homini à natura datum est? Respondeo, malignos spiritus, sicut non vera assumunt semper animalium corpora, ita neque veras voces edere. Cum enim vox ab Aristotele definiatur, operatio animæ facta ex allisione aëris attracti ex pulmonibus, & per arteriam asperam expirati, dæmonesq; & anima destituti sint, & neque pulmones, neque arteriam habeant, neque corpori huiusmodi organis instructo assistant, non veras voces proferunt, sed veris similes, eo ferè modo, quo si tubicen artem suam bene callens, tubæ beneficio, humanis vocibus similes sonos exprimit; aut quo, per hydraulica opera vidimus audiuimusq; Salisburgi in nobilissimi celebratissimiq; horti æstiuo palatio omnis generis auium voces cantusq; ad viuum exprimi. Longè doctior artifex est diabolus, cuius ingenium longè accuratiùs potest, quàm vlli Dædali, voces & linguas animalium æquè ratione præditorum, ac destitutorum imitari.

Quæ ex fabulis proferuntur, vno verbo cadunt, si dicantur fabulosa. Et quidem quod ad Vlyssis & Diomedis socios, atque Luciani, Apuleiæ Asinum aureum attinet, vera an fabulosa sint, non immeritò dubitat D. Augustinus, & Francis Victoria, Aureus doctor S. Chrysostomus Vlyssis co-

S. Thom. 1 p.
q. 51. art. 2.
S. Bonavent.
in 2. d. 8. 2. 2.
quæst. 2.

XVIII.

S. Augustin:
lib. 18 de ciu.
Dei Frane.

S ffff 3

mites

Victoria re-
lectio 12.

mites putat in suos transformatos esse à malefica Circe, quia in voluptatum sordibus, tanquam porci in cœno volutati, & suis quasi similes, non natura, aut figura, sed vita & moribus affecti erant. Apuleium verò Ludouicus Viues asinum factum scripsisse existimat, non quòd hoc ei contigerit, sed vt ficto casu tam mirabili narratio legentium, vel audientium animos in admirationem raperet, lectioq; iucunditate maiori, ac lepore illorum mentes pasceret, qui Milesijs fabulis delectantur. Neque verò necesse est, vt omnibus illis, quæ aliorum sermone, vel scriptis accepimus, fidem adhibeamus, cum, vt iure miratur Plinius, eò Græca credulitas processerit, vt nullum tam impudens mendacium sit, quòd teste careat. Quamquam sub multis fabularum inuolucris viri doctissimi multa olim ad mores spectantia exprimere, & velut hieroglyphicè depingere voluerunt. Lycaonem in lupum conuersum scribit Ouidius? ob nominum id fecit affinitatem, λύκος enim Græcis lupum significat; itemq; ad feram regis crudelitatem, qua aduenas & hospites immani scelere trucidauit, declarandam. Hecubam in canem mutatam esse perhibent? Nempe sicut rabidi canes hominem moribus venenatis inuadunt, lardunt, lacerant, sic illa malorum pondere pressa, & oppressa, ac rei indignitate victa, victores Græcos conuiciorum & maledictorum aculeis momordit, proscidit, dilaniauit. Midæ aures in asinas abiisse aiunt? ita eius deprauatum aurium iudicium & stolidæ præcordia mentis insinuant, qui Panis fistulam solus omnibus dissentientibus citharæ Apollinis, hoc est, iniqua æquis, & mala bonis solebat anteferre. Poëta igitur, si vera carminibus suis inseruerunt, de ijs mutationibus locuti sunt, quas nos supra dæmonum arti concessimus; si autem fabulas excogitauerunt, sub umbris mores hominum describere voluerunt, quibus nihil contra nostram sententiam astruitur.

XIX.

Procliuè autem est astimare, cur vel hanc potestatem monstra ex hominibus faciendi generis humani inimicis toties permittat Deus. Nam in primis naturales illis vires suas reliquit, vt etiam in damnatis apparerent beneficia, quibus eos ab initio cumulauit. Quantò plus acceperunt, tantò fuerunt ingra-

ingratiore abusi potestate. Neque eos quidquam iuuant hæc vires, nisi ad maiorem damnationem. Magis enim sentit casum, qui ex altiore loco cecidit. Deinde saepe merentur aliqui à præstigiatoribus vexari, quorum insidias diuinis precibus, ceræ sacræ amuleto, cruce frontis impressa, aqua benedicta, sale consecrato, tandelarum benedictarum, & palmarum in die Palmarum consecratarum vsu, alijsq; pijs ac facilibus remedijs à se arcere potuissent. Faciunt multos pericula cautiore; & tunc diligentius vigilamus, si videmus, hostes non dormire. *Induite vos armaturam Dei*, inquit Apostolus, *ut possitis stare aduersus insidias diaboli &c. in omnibus sumentes scutum fidei, in quo positus omnia tela nequissimi ignea extinguere.* Quae de causa S. Antonius in hac militia peritus dux ad discipulos suos dixit: *Magna, dilectissimi, aduersus demonem arma sunt, vita sincera & intemerata in Deum fides.* Addit Ioannes Nider, præter fidem etiam multum valere aduersus hæc monstra obseruationem præceptorum Dei, publicæ iustitiæ executionem, memoriam Passionis Christi: atque rem exemplo confirmans, cuiusdam magi hæc verba refert: *Cum quidam simplex, sed non rellus maleficum me inuocaret, ut inimicum suum vitam priuarem, aut in corpore laderem grauer fulminis ictu, vel modo alio; vocaui ego magisterulum, id est, demonem; qui mihi respondit, quod neutrum facere posset. Habet, inquit, fidem bonam, & diligenter se signo crucis munit, idcirco non in corpore, sed in undecima parte fructuum suorum, in campo, si libet, ei nocere possum.* Ex qua confessione planum est, etiam quæ naturæ viribus potest spiritus æquam, non posse, nisi Deo permittente. Sicut & olim ipsi Iob non potuit nocere, nisi Deo illi frænum laxante. In cuius rei confirmationem memorat etiam S. Epiphanius, conatus Magorum, ut feminam quandam Christianam in amorem pellicerent, irritos fuisse, ob crucis signaculum ab ea factum, & insignem eius fidem. Tertio ostenditur harum laruarum exterminatione potentia Sanctorum, & rerum sanctarum, quæ demonum potentiam profligat. Sic Palladius refert, B. Macarium eremicolam, mulierem quampiam magi præstigijs in equam transmutatam, effusa in caput eius aqua sacra, pristinae formæ reddi-

Ephes. 6. 16.

S. Achanas. in vita S. Antonij.

Ioan. Nider. lib. 4. Fornic. cap. 4.

Iob. 1. & 2.

S. Epiphanius. hæref. 30.

Palladius in Lausiac. hist. cap. 19.

reddidisse. Non igitur sanctorum hominum tantum, sed etiam sanctarum rerum vis patefcit, dum prodigijs his laruam detrahit. Ita sapissimè ad Iesu & Mariæ nomen inuocatum eiusmodi spectra in ventum dissipata videri deserunt.

XX.

Quartò multò æquissimè venefici, dum sub his laruis fallere volunt, redeunte in authorem machina, ipsi decipiuntur. Præterquam enim, quòd hominis forma figuraque indigni meritò in speciem murium, felium, porcorum, aut asinorum transeunt, & comparari iumentis insipientibus similes illis fiunt, plerumque sic exuijs bestiarum vestiti, vulnerantur, capiuntur, occiduntur; aut dum huic arti fidentes, se tutos esse arbitrantur, incidunt in casses. Hoc ipsum spectat diabolus, vt

Ioan. Nider.
lib. 5. Formic.
cap. 4.

occepet imparatos; & opprimat improuisò. *Quemadmodum à supradicto Petro iudice audini, ait Nider, in territorio Bernensium & in locis eidem adiacentibus à sexaginta circiter annis supra facta maleficia à multis practicata sunt. Quorum primus auctor fuit quidam Scanius dictus, qui publicè de hoc gloriari audebat, quòd quandocumq; vellet, ipse se in omnium suorum amulorum oculis velut murem facere valeret, & dilabi à manibus inimicorum suorum lethalius, & ita è capitalibus inimicorum suorum manibus, vt dicitur, sape euasit. Sed cum terminum sua malitia diuina iustitia facere voluit, tandem per hostes suos in stussa quadam, prope fenestram quandam sedere explorabatur cautè, quo in loco cum nullum de sibi insidiantibus suspectum haberet, per fenestram gladijs & hastis inopinatè transfixus est, & ob sua facinora mortuus ibi miserabiliter. Hoc lucrum est artis, mutantur, vt occidantur. Quin & summus iudex, vt eorum ostendat vanitatem, sinit eos sub hac monstrorum imagine ludos facere, vt tandem, dum ludunt, serua patiantur. Luculentum est, quod Beda refert his verbis: Nunciatum est S. Patricio aliquando, nequissimum opus cuiusdam Britannici regis nomine Chairtic infansli crudelisq; tyranni, qui erat maximus persecutor & interfector Christianorum. S. igitur Patricius per epistolam suam ad viam veritatis eum reuocare tentauit, sed ille salutaria eius monita deridebat. Quod ubi denunciatum est homini Dei, flexis genibus orauit, & dixit: Domine, si fieri potest, expelle perfidum hunc de presenti saculo & futuro. Nec multò*

Ven. Beda
lib. 2. vitæ
S. Patricij.

ingratiore abusi potestate. Neque eos quidquam iuuant hæc vires, nisi ad maiorem damnationem. Magis enim sentit casum, qui ex altiore loco cecidit. Deinde saepe merentur aliqui à præstigiatoribus vexari, quorum insidias diuinis precibus, ceræ sacræ amuleto, cruce frontis impressa, aqua benedicta, sale consecrato, tandelarum benedictarum, & palmarum in die Palmarum consecratarum vsu, alijsq; pijs ac facilibus remedijs à se arcere potuissent. Faciunt multos pericula cautiore; & tunc diligentius vigilamus, si videmus, hostes non dormire. *Induite vos armaturam Dei*, inquit Apostolus, *ut possitis stare aduersus insidias diaboli &c. in omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere.* Quæ de causâ S. Antonius in hac militia peritus dux ad discipulos suos dixit: *Magna, dilectissimi, aduersus demonem armâ sunt, vita sincera & intemerata in Deum fides.* Addit Ioannes Nider, præter fidem etiam multum valere aduersus hæc monstra obseruationem præceptorum Dei, publicæ iustitiæ executionem, memoriam Passionis Christi: atque rem exemplo confirmans, cuiusdam magi hæc verba refert: *Cum quidam simplex, sed non rellus maleficum me inuocaret, ut inimicum suum vitam priuarem, aut in corpore laderem grauer fulminis ictu, vel modo alio; vocaui ego magisterulum, id est, demonem; qui mihi respondit, quod neutrum facere posset. Habet, inquit, fidem bonam, & diligenter se signo crucis munit, idcirco non in corpore, sed in undecima parte fructuum suorum, in campo, si libet, ei nocere possum.* Ex qua confessione planum est, etiam quæ naturæ viribus potest spiritus æquam, non posse, nisi Deo permittente. Sicut & olim ipsi Iob non potuit nocere, nisi Deo illi frænum laxante. In cuius rei confirmationem memorat etiam S. Epiphanius, conatus Magorum, ut feminam quandam Christianam in amorem pellicerent, irritos fuisse, ob crucis signaculum ab ea factum, & insignem eius fidem. Tertio ostenditur harum laruarum exterminatione potentia Sanctorum, & rerum sanctarum, quæ demonum potentiam profligat. Sic Palladius refert, B. Macarium eremicolam, mulierem quampiam magi præstigijs in equam transmutatam, effusa in caput eius aqua sacra, pristina formæ reddi-

Ephes. 6. 16.

S. Achanas. in vita S. Antonij.

Ioan. Nider. lib. 4. Fornic. cap. 4.

Iob. 1. & 2.

S. Epiphanius. hæref. 30.

Palladius in Lausiac. hist. cap. 19.

reddidisse. Non igitur sanctorum hominum tantum, sed etiam sanctarum rerum vis patefcit, dum prodigijs his laruam detrahit. Ita sapissimè ad Iesu & Mariæ nomen inuocatum eiusmodi spectra in ventum dissipata videri deserunt.

XX.

Quartò multò æquissimè venefici, dum sub his laruis fallere volunt, redeunte in authorem machina, ipsi decipiuntur. Præterquam enim, quòd hominis forma figuraque indigni meritò in speciem murium, felium, porcorum, aut asinorum transeunt, & comparari iumentis insipientibus similes illis fiunt, plerumque sic exuijs bestiarum vestiti, vulnerantur, capiuntur, occiduntur; aut dum huic arti fidentes, se tutos esse arbitrantur, incidunt in casses. Hoc ipsum spectat diabolus, vt

Ioan. Nider.
lib. 5. Formic.
cap. 4.

occepet imparatos; & opprimat improuisò. *Quemadmodum à supradicto Petro iudice audini, ait Nider, in territorio Bernensium & in locis eidem adiacentibus à sexaginta circiter annis supra facta maleficia à multis practicata sunt. Quorum primus auctor fuit quidam Scanius dictus, qui publicè de hoc gloriari audebat, quòd quandocumq; vellet, ipse se in omnium suorum amulorum oculis velut murem facere valeret, & dilabi à manibus inimicorum suorum lethalius, & ita è capitalibus inimicorum suorum manibus, vt dicitur, sape euasit. Sed cum terminum sua malitia diuina iustitia facere voluit, tandem per hostes suos in stussa quadam, prope fenestram quandam sedere explorabatur cautè, quo in loco cum nullum de sibi insidiantibus suspectum haberet, per fenestram gladijs & hastis inopinatè transfixus est, & ob sua facinora mortuus ibi miserabiliter. Hoc lucrum est artis, mutantur, vt occidantur. Quin*

Ven. Beda
lib. 2. vitæ
S. Patricij.

& summus iudex, vt eorum ostendat vanitatem, sinit eos sub hac monstrorum imagine ludos facere, vt tandem, dum ludunt, serua patiantur. Luculentum est, quod Beda refert his verbis: *Nunciatum est S. Patricio aliquando, nequissimum opus cuiusdam Britannici regis nomine Chairtic infansli crudelis tyranni, qui erat maximus persecutor & interfector Christianorum. S. igitur Patricius per epistolam suam ad viam veritatis eum reuocare tentauit, sed ille salutaria eius monita deridebat. Quod ubi denunciatum est homini Dei, flexis genibus orauit, & dixit: Domine, si fieri potest, expelle perfidum hunc de presenti saculo & futuro. Nec*

multò

multo post prefatus ille tyrannus musicam artem à quodam sibi præcantari fecit, à quo audiuit, quòd citò de suo regali transiturus imperio esset: omnesq; charissimi eius in hanc vocem proruperunt. Tunc ille, cum esset in medio foro illico *VVLPECVLÆ* miserabiliter arrepta *FORMA* profectus est in presentia suorum, quò eum impetus animi duxit: & ex illo die illaq; hora velut à diabolo raptus nusquam comparuit. Quidam morituri, in honorem S. Francisci, S. Dominici, S. Benedicti aut alterius sancti habitum induunt, vt in illo sepulti eorum Diuorum patrociniū consequantur, quorum habitum profiteri voluerunt: hic Britannicus rex vulpis pellem induit, vt constaret, qua mente, qua arte fuisset. Mente enim erat similis illi regi, de quo Christus dixit: *Ite, dicite vulpi illi: Ecce eicio demonia, & sanitates perficio hodie & cras, & tertia die consummor: corpus illius in vulpem mutari videbatur, vt palam fieret, qua arte, quod præmium meruisset. Erat scilicet de numero illorum, de quibus dicitur: Introibunt in inferiora terra, hoc est in infernum, tradentur in manus gladij, partes vulpium erunt, seu Acheronticarum bestiarum, à quibus vulpinari didicerunt. Hoc autem exemplum etsi non profuit illi, qui passus est, prodesse tamen potest ijs, qui viderunt, vel audierunt. Itaque cum D. Augustino concludo: Qui hucusq; in istis diabolicis rebus captiuandum diabolo tradidit se, toto corde penitentiam agat, & illa sacrilegia suprascripta cum omni horrore fugiat, & contemnat, vt illi Deus indulgentiam dignetur dare, & ad æternam beatitudinem ob gloriam nominis sui faciat peruenire.*

Luc. 13. 32.

Psal. 62. 11.

S. Augustin. serm. 247.

CAPVT LXI.

Suismet homines vitiis in quales bestias transmutentur?

Vi mores hominum ingeniaque vult inspicere, neque naturam, neque naturæ Authorem, immò neque admodum Dei hominumque calumniatorem, tanquam monstrorum causam, sed se ipsum potiùs intelligit, aut eos, qui monstrositate aliqua afficiuntur, trutina dignos esse. Siquidem illi sunt potissimum monstrorum causa, in quorum

I.

T t t t

ca